Eduard Chmelár k Matovičovmu Programovému vyhláseniu vlády: “Nachádzajú sa v ňom aj vyslovené nezmysly” a „Už dlhší čas si všímam, že prezidentka Čaputová je voči tejto vláde nadpriemerne zhovievavá a submisívna…povedané diplomaticky”

- CZ24 News | 21. dubna 2020

SLOVENSKO: Líder mimoparlamentnej strany Socialisti.sk Eduard Chmelár okomentoval nové Programové vyhlásenia vlády Igora Matoviča s tým, že podľa neho sa v ňom nachádzajú aj „vyslovené nezmysly“

Podľa Chmelára Programové vyhlásenie vlády (PVV) je „zvláštny“ dokument, ktorý vari najviac pomáha práve politickým analytikom zorientovať sa v zámeroch nového mocenského zoskupenia. „Inak je to dokument preceňovaný. Jeho schválenie v NR SR je síce podmienkou fungovania vládnej koalície, svoju podporu má však viac-menej zabezpečenú parlamentnou aritmetikou.“

Z hľadiska udržania vládneho kabinetu je podľa slov Chmelára oveľa dôležitejšia koaličná zmluva. „Vláda totiž ešte nikdy nepadla na neplnení svojho programového vyhlásenia, na porušení koaličnej zmluvy však častejšie ako siaha pamäť ktoréhokoľvek súčasného politika.“

„PVV teda možno trochu nadnesene nazvať jej ‘volebným programom’. A aké už volebné programy zväčša bývajú, je v ňom veľa mobilizujúcej vášne, povinných fráz a demagogických sľubov. Poďme si teda niektoré mýty rozpliesť, pretože predpokladám, že ma nečítate preto, aby som vám zhodnotil tento dokument podľa nejakých straníckych záujmov.“

Chmelár sa vyjadril aj k tomu, že prezidentka Zuzana Čaputová, opozícia i médiá sa sťažovali, že nedostali znenie programového vyhlásenia vopred. „Premiér Matovič sa nad takouto požiadavkou právom pozastavil. Naozaj nie je štandardné a nie je na to ani nijaký dôvod, aby vládny kabinet niečo také robil. Vládna väčšina vyšla z parlamentných volieb a jej záujmy získali legitimitu z vôle voličov. Programovým vyhlásením sa ich snaží naplniť.“

„Je absurdné, aby jej tento dokument dopĺňala opozícia s často protichodnými cieľmi a je mimo akýchkoľvek právomocí hlavy štátu, aby do tohto procesu zasahovala prezidentka republiky. Ona sa môže samozrejme tváriť, že ‘začala konzultácie s ministrami niektorých dôležitých rezortov’, ale ako som už podotkol viackrát, Zuzana Čaputová týmito krokmi iba predstiera činnosť. Potiaľto je námietka Igora Matoviča správna.“

Čas na prerokovanie

Podľa Eduarda Chmelára ale nie je namieste, ak premiér nevidí problém v čase, kedy vláda svoj strategický dokument prijala. „Hoci sa Matovičov kabinet na svojom prvom zasadnutí zaviazal, že predloží programové vyhlásenie do 13. apríla, svoj záväzok nedodržal a napĺňa ho s týždňovým

oneskorením. Keďže mal na to plné štyri týždne, hektický nie je čas, za ktorý to jeho expertný tím stihol, ale čas, ktorý dostal parlament na prerokovanie vo výboroch a v pléne Národnej rady Slovenskej republiky – jeden deň. Obe strany však pri hodnotení tohto kroku zavádzajú."

„Keď Igor Matovič tvrdí, že je to úplne normálne, tak jednoducho nie je – napríklad Radičovej vláda dopriala parlamentu 10 dní, druhá vláda Roberta Fica 6 dní a podobne. Keď naopak Smer vykrikuje, že sa to ešte nikdy nestalo, tak majú strašne krátku pamäť, lebo sa to stalo len pred dvoma rokmi, po vymenovaní Pellegriniho vlády, ktorá predložila svoje programové vyhlásenie Národnej rade tiež na druhý deň po schválení (aj keď s ním veľa práce nemala, lebo išlo len o kozmetické úpravy predošlého)."

Nadpráca prezidentky?

Dodal, že „nenáležitá" bolo aj včerajšia reakcia Zuzany Čaputovej, ktorá na sociálnych sieťach vydala nasledujúce vyhlásenie: **„'Blahoželám vláde Igora Matoviča k schváleniu programového vyhlásenia vlády. V takýchto zložitých podmienkach ho zatiaľ nepripravovala žiadna iná vláda na Slovensku. Prajem si zmysluplnú diskusiu v parlamente aj podporu pri jeho napĺňaní.'** Uf, uf, uf. Takto teda. **Vláda včera neschválila programové vyhlásenie vlády, ale prijala jeho návrh. Schválené bude až po jeho prijatí parlamentom. Blahoželať v takejto chvíli vláde je asi taká nadpráca ako blahoželať jej k schváleniu návrhu zákona, ktorý ešte neprešiel Národnou radou. Nebola to však jediná nadpráca hlavy štátu v prospech novej vlády."**

„Pani prezidentka sa v súvislosti s programovým vyhlásením Matovičovho kabinetu vyjadrila, že si praje 'podporu pri jeho napĺňaní'. Keby išlo o ojedinelé faux pas, tak pani prezidentke pripomeniem iba to, aby si už konečne osvojila republikánske tradície a stotožnila sa so svojou úlohou prezidentky republiky – nie je ani kráľovná, ani absolutistická panovníčka, a toto nie je vláda Jej Veličenstva, aby vyslovovala želania podobného druhu. Myslím si však, že to nebolo prerieknutie."

„Už dlhší čas si všímam, že Zuzana Čaputová je voči tejto vláde nadpriemerne zhovievavá a submisívna – aby som sa vyjadril diplomaticky. Nie je to však len nejaký individuálny prejav jej náklonnosti. Je to premyslená politická hra. Zuzana Čaputová vie, že keď sa bude uchádzať o znovuzvolenie v roku 2024, bude potrebovať podporu celej vládnej koalície a že svoj osud s ňou musí spojiť práve tak ako ho spojil Ivan Gašparovič so Smerom."

Politický komentátor Chmelár si zároveň myslí, že „podlízavé tvrdenie" Čaputovej, že v takýchto zložitých podmienkach nepripravovala programové vyhlásenie žiadna iná vláda na Slovensku, nie je pravdivé.

„Košický vládny program sa pred 75 rokmi pripravoval v podmienkach, keď bolo Slovensko vyčerpané ôsmimi mesiacmi bojov, ktoré zanechali na našom území spustošenú krajinu – bola zničená tretina železničných tratí, viac ako polovica mostov, takmer 100 000 domov, rozsiahle územia boli zamínované, nehovoriac o prerušených dodávkach vody, elektriny, zásobovania potravinami. Vtedajší politickí lídri dokázali v neporovnateľne horších technických a personálnych podmienkach vytvoriť najdôležitejšie programové vyhlásenie vlády v moderných dejinách Slovenska. Malo iba 13 strán, no je to doteraz najvýznamnejší program obnovy. Ak sa chce Igor Matovič chvastať, že ešte nikto nepredložil taký rozsiahly 121-stranový materiál, nech sa páči, ale je to detinské, lebo o jeho kvalite to nič nehovorí. No **ak Jaroslav Naď blúzni, že je to 'najlepšie programové vyhlásenie v dejinách Slovenska', tak by som mu nedal strážiť ani vrátnicu v kasárňach."**

Charakteristika Programového vyhlásenia vlády

„Nechcem čitateľa unavovať podrobnou analýzou jednotlivých kapitol – to nech robia sektoroví odborníci. Pousilujem sa zhrnúť iba charakteristiku tohto programu s vypichnutím otázok, ktoré považujem za dôležité. Najprv pre vašu lepšiu orientáciu: všetky body, v ktorých vláda hovorí, že niečo 'zváži' alebo 'otvorí diskusiu' sú irelevantné frázy, na ktoré môžete zabudnúť. Takýto slovník používa politik vtedy, keď sa od neho niečo očakávalo, ale nevie alebo nechce to splniť. To neznamená, že by ste mu to nemali pripomínať. Prerod 'neštandardného politika' Borisa Kollára, ktorý sa pred voľbami v roztrasených videjkách zadúšal, aká je to donebavolajúca zlodejina nakupovať drahé americké stíhačky a ako kvôli tomu ľudia strácajú dôveru v 'štandardných politikov' – aby sa hneď po voľbách naduto naparoval, že on nebude počúvať nezmysly o vypovedaní zmlúv a nikomu nedovolí, aby do nich vstupoval a spochybňoval ich – by mali byť studenou sprchou pre všetkých, ktorí naivne uverili tomu, že tento bývalý vekslák prestal byť niečím iným ako špinavým prefíkaným obchodníkom. Ale pre tých, ktorí sme to vedeli od začiatku, by malo byť dôležitejšie niečo úplne iné."

To, čo by malo v tomto dokumente ľudí zaujímať, podľa Eduarda Chmelára nie je slovná ekvilibristika. „Takmer pioniersky sľub, že 'počas nášho vládnutia sa zaväzujeme vždy hovoriť pravdu a čestne konať', akoby vystrihnutý z Morálneho kódexu budovateľa komunizmu, už bol mnohokrát porušený a ešte mnohokrát bude. Neprofesionálne nadšenie denníka N, že ide o ambiciózny plán stanovujúci si ciele, ktoré vláda Smeru odmietala plniť, je až nudne zavádzajúci, lebo – a to mi verte – robím túto prácu takmer štvrťstoročie – od čias Mečiara mali všetky programové vyhlásenia vlád podobu frázovitých táranín, ktorým netreba prikladať väčší význam. To, čo je kľúčové, sú nástroje zmien, ktoré by mali Slovensko pohnúť dopredu a pre ktoré týchto ľudí volili občania Slovenskej republiky s nejakým očakávaním. A práve z týchto návrhov som rozčarovaný."

Poznamenal takisto, že PVV nie je programom ani rozvoja, ani záchrany, ale údržby toho, čo ešte nejako funguje. Obávam sa, že táto vláda bude všetky svoje zlyhania zvaľovať na koronavírus. „Lebo jedna vec sú podmienky, v ktorých pracuje a druhá vec, že nemá nijaký konkrétny plán modernizácie Slovenska. Zabudnite na pokrok v oblasti školstva, o rozvoji vedy a techniky nemá táto vláda nijakú predstavu, záväzky na riešenie klimatickej krízy zmizli, chýbajú konkrétne kroky, ako riešiť dlhodobú chudobu a z podrobného skúmania jednotlivých návrhov vyplýva, že najviac si to zasa len odnesú obyčajní ľudia – zarobia banky, investori na dividendách, uspokojené budú veľké firmy i armáda, ale zamestnanci, dôchodcovia, živnostníci a drobní podnikatelia vykrvácajú."

„Vláda sa nedotkne súkromných zdravotných poisťovní, naženie čo najviac pracujúcich do II. dôchodkového piliera, hoci sa v ňom stratili stámilióny eur, neplánuje riešiť nízke dôchodky, ale plánuje zrušiť trináste a otvoriť v ústave zvyšovanie veku odchodu do dôchodku, hoci to v dokumente priamo nespomína. A kým v celom materiáli chýbajú jasné a merateľné záväzky, jediná položka, ktorej sa kríza nijako nedotkne je armáda. Lebo podľa logiky tejto vlády vraj 'ľudia pochopia', keď im siahnete na sociálne istoty, ale vo Washingtone a Bruseli by nepochopili, keby sme odmietli pokračovať vo zvyšovaní vojenských výdavkov na 2 percentá HDP do konca funkčného obdobia tejto vlády. Šialené priority."

Za „najväčší šok" označil oblasť, ktorá bola vlajkovou loďou Matovičovej opozičnej politiky a pre ktorú ho ľudia volili – boj s korupciou.

Dodal, že prijatie „novej koncepcie zákona o preukazovaní pôvodu majetku" sľubovali doteraz všetky vlády, je to absolútne prázdne klišé, povinná jazda bez konkrétnych a hlavne účinných krokov. „Chýba mi tu napríklad rozšírenie okruhu osôb, ktorým sa môže preverovať majetok, na majetok blízkych osôb, majetok prepojených právnických osôb a majetok manažérov a zamestnancov právnickej osoby. Ďalej umožnenie anonymných podnetov a zavedenie možnosti utajenia identity oznamovateľa."

Chmelár v komentári na Facebooku tvrdí, že účinný boj s korupciou si vyžaduje aj zníženie hranice, o ktorú zistený majetok presahuje preukázateľné príjmy, aby bolo možné začať súdne konanie – z 1500-násobku minimálnej mzdy na 100-násobok. Opäť sa odkladá na neurčito zrušenie jedného volebného obvodu.

„Všetci dlhodobo vedia, že je to eldorádo oligarchie, ale Matovičova vláda sa zmohla len na to, že 'podporí začatie odbornej diskusie, ktorej cieľom bude analýza úpravy volebného systému a zmeny volebných obvodov vo voľbách do NR SR' – teda v zmysle toho, čo som uviedol vyššie – zasa nič, zasa prázdna fráza a odklad riešenia ad acta. Matovič sa úplne vzdal svojej vlajkovej témy – posilnenia referenda, a namiesto toho chce ľudí opiť rožkom tvrdením, že „„vláda zváži zavedenie legislatívnej iniciatívy občanov".“

„Opäť chce len niečo vágne 'zvažovať', ale skúsme si chvíľu predstaviť, že to myslí vážne – pritom však vyráža otvorené dvere. Legislatíva totiž už dnes zaväzuje parlament, aby petíciu minimálne 100 000 občanov prerokoval ako návrh zákona. Z Matovičových slov vyplýva, že mu chýba reálna predstava, čo s tým robiť: „Keď občania nebudú cítiť ´zrkadlenie sa´ medzi parlamentnými stranami, môžu zbierať podpisy… napríklad." No to môžu, to robia už teraz a nie je im to nič platné – kvórum stotisíc podpisov poznajú aj v 40-miliónovom Poľsku a 100-miliónovom Rusku, avšak pre 5-miliónové Slovensko je to vysoká latka. Takže toto kvórum by mohlo byť znížené na 50 000 podpisov – napríklad."

„Mohol by som podrobne analyzovať desiatky ďalších bodov, aj vyslovených nezmyslov ako je posielanie policajného prezidenta povinne na detektor lži alebo roznášanie 2 miliónov propagandistických vládnych novín do schránok (takýto biznis mohol zísť na um len Igorovi Matovičovi)."

Na záver Chmelár uviedol, že oceňuje doterajší sociálne citlivý jazyk voči marginalizovaným menšinám, ktorým podľa neho Matovičov kabinet zahanbil aj vládu Smeru.

„Ten by si konečne mohol vstúpiť do svedomia a vyjasniť si, prečo za jeho vlády podpora extrémistov stúpala a za tejto klesá. No to podstatné je: toto na výraznejšiu zmenu Slovenska k lepšiemu nebude stačiť. Za všetko nemôže pandémia. Koronavírus si nevyžaduje, aby kšefty Penty zostali nedotknuté, aby tie najhoršie kádre zo Smeru (najmä Ľubomír Vážny) boli prikryté obchodníkmi zo Sme rodina, aby opatrenia na boj proti korupcii boli bezzubé alebo nevykonateľné. Ak to chce Igor Matovič zmeniť, v prvom rade bude musieť zmeniť konfrontačný tón na tón spolupráce. Lebo ak vytvára spoločenskú atmosféru, v ktorej všetci jeho kritici nie sú jeho učitelia, ale farizeji a on nie je služobník, ale mesiáš, tento boj nemôže vyhrať. V demokracii sa musí pokora a veľkorysosť vyžadovať od mocných, nie od tých ovládaných," upozornil Chmelár na záver.

Jaroslav Zajac